

19. HERTER Hans, «Kallimachos und Homer», σσ. 354—375 (= *Kleine Schriften*, München, 1975, σσ. 377—392 = *Xenia Bonnensia*, Bonn, 1929, 57—76). Ἡ δευτέρα εἰς παλαιότητα (μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1) ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκδόσεως. Ἐξετάζει τὴν Ὀμηρικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸν Κ. καὶ δεικνύει ὅτι οὗτος ἦτο μὲν περισσότερον παντὸς ἄλλου «Ὀμηρικός», ἀλλ' ὄχι καὶ τυφλὸς μιμητὴς τοῦ Ὀμήρου.
20. WEHRLI Fritz, «Horaz und Kallimachos», σσ. 376—387 (= *Mus. Helv.* 1 (1944), 69—76). Ἐρευνᾷ τὸ θέμα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Κ. ἐπὶ τὸν Ὀράτιον, ἰδίᾳ εἰς τὸ *Carmen Seculare* καὶ
21. CLAUSEN Wendell, «Catull and Kallimachos», σσ. 388—400 (= «Catullus and Callimachus» *Harv. Stud. in Cl. Phil.* 74 (1970), 85—94. Μετάφρασις ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ὑπὸ Udo W. Scholz). Ἐξετάζει θέματα ἐπιδράσεως καὶ τὸ τῆς μεταφράσεως τοῦ *Βερενίκης Πλοκάμου* τοῦ Κ. ὑπὸ τοῦ Κατούλλου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ δ. φ.

\* \* \*

**Prolegomena de comoedia, Scholia in Acharnenses, Equites, Nubes.** Fasc. 1/A continens **Prolegomena de comoedia**, Edidit W. J. W. Koster, Groningen 1975 σελ. xlv + 221. Fasc. 1/B continens **Scholia in Aristophanis Acharnenses**, Edidit Nigel G. Wilson 1975, σελ. xi + 153.

Εἰς τὴν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀρξαμένην ἔκδοσιν τῶν σχολίων εἰς τὰς κωμωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους, δαπάναις τοῦ Βαταβικοῦ Ἰνστιτούτου Ἐπιστημῶν (Institutum Batavum Scientiae Purae), τελευταῖον ἀπόκτημα ἔχομεν τοὺς ἐν τίτλῳ δύο τόμους, τὸν ἕνα μὲν ἐκιδόμενον φροντίδι τοῦ Ὀλλανδοῦ Καθηγητοῦ κ. W. J. W. Koster, τοῦ καὶ γενικοῦ ἐπόπτου τῆς ὅλης ἐκδόσεως, τὸν ἕτερον δὲ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ παλαιολογικοῦ τῆς Ὀξφόρδης κ. N. G. Wilson. Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν δύο τόμων περιλαμβάνει τὰ *Προλεγόμενα περὶ Κωμωδίας*, τὰ ὁποῖα συνήθως ἀναγινώσκονται προτασσόμενα εἰς τοὺς Ἀριστοφανεῖους κώδικας: πρόκειται κυρίως περὶ συντομωτέρων ἢ ἐκτενεστέρων ὑπομνημάτων περὶ τοῦ δραματικοῦ εἴδους τῆς κωμωδίας, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται μὲν εἰς τοὺς ὑστέρους τῆς ἀρχαιότητος χρόνους, ὑπέστησαν δὲ τὰς ἀναθεωρητικὰς φροντίδας τῆς τριάδος τῶν Βυζαντινῶν λογίων, Ἰωάννου τοῦ Τζέτζου, Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου καὶ Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου. Τῶν ὑπομνημάτων τούτων—ὡς καὶ ἄλλων τινῶν διατριβῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι μὲν γνωσταὶ ἐκ τῶν χφφ. τοῦ Ἀριστοφάνους, συνάπτονται ὁμως στενῶς πρὸς τὰ μνημονευθέντα ἤδη *Προλεγόμενα* (ὡς π. χ. ὁ καλούμενος tractatus Coislianus τοῦ Παρισίου Ἑλλην. κώδ. Coisl. 120)—ἀπωτάτη πηγὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἡ μετ' αὐτὸν Περιπατητικὴ παράδοσις, ὡς ὁ Θεόφραστος, συγγραφεὺς τῶν *Περὶ Γελοῦ* καὶ *Περὶ Κωμωδίας* διατριβῶν. Ὁ κ. Koster εἰς τὴν μακρὰν Εἰσαγωγὴν του ἐρευνᾷ διεξοδικῶς πάντα τὰ περὶ τὴν ἔκδοσιν ζητήματα (χειρόγραφον παράδοσιν, πηγὰς τῶν κειμένων κλπ.) μετὰ θαυμαστῆς μεθοδικότητος καὶ ἀκριβείας. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ ἀρχαίου κειμένου: ἐκδίδονται ἐκ τίνος Πλατωνίου, ἀγνωστοῦ εἰς ἡμᾶς ἄλλοθεν, τὰ *Περὶ διαφορᾶς Κωμωδιῶν* καὶ *Περὶ διαφορᾶς χαρακτηριστῶν* βραχέα σημειώματα περὶ κωμωδίας, περὶ χοροῦ, περὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ

Ἀττικισμοῦ, περὶ σχολίων, περὶ ὑποκριτῶν, περὶ μερῶν κωμωδίας· τὰ Προλεγόμενα Τζέτζου εἰς Ἀριστοφάνη· Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου περὶ μέτρων· ὁ tractatus Coislianus, ἀναγόμενος, κατὰ τὸν Rutherford, εἰς αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλη· παραθέματα ἐξ Ἐτυμολογικοῦ τοῦ Μεγάλου περὶ τραγωδίας· ἐκ σχολίων εἰς ῥήτορας, τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Ἀριστείδην κ. ἄλλ. περὶ κωμωδίας κλπ.· ἐκ τῶν ἐξηγήσεων, προλεγόμενων καὶ σχολίων Τζέτζου εἰς Ἰλιάδα, τὸν Λυκόφρονα καὶ τὸν Ἡσίοδον· διάφοροι Βίοι τοῦ Ἀριστοφάνους· ἐπιγράμματα εἰς Ἀριστοφάνη κλπ. Τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα τυγχάνει πλουσιώτατον καὶ (καθ' ὅσον ἠδυνήθημεν νὰ διακριβώσωμεν ἐξ ἀντιβολῆς τοῦ φ. 233<sup>v</sup> τοῦ κώδ. Paris. gr. 2644, τοῦ ὁποίου φωτογραφικὸν ὁμοίωτον προτάσεται τοῦ τόμου, πρὸς τὸ ἀντιστοιχοῦν κείμενον τοῦ Τζέτζου) ἀκριβέστατον. Ἡ ἔκδοσις κατακλείεται ὑπὸ λεπτομερῶν Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν πινάκων συγγραφέων, κυρίων ὀνομάτων καὶ λέξεων εἰς τὸ δρᾶμα κυρίως ἀφορωσῶν. Γενικῶς εἰπεῖν, πρόκειται περὶ ἀρίστης ἐκδόσεως, ἀληθοῦς μεταλλείου παντοδαπῆς σοφίας, πολυτίμου εἰς πάντα μελετητὴν τοῦ ἀρχαίου δράματος.

Ὁ δεῦτερος τόμος περιλαμβάνει τὰ σχόλια (ἀρχαῖα καὶ νεώτερα) εἰς Ἀχαρνῆς τοῦ Ἀριστοφάνους. Προτάσεται βραχὺς πρόλογος, ὅπου καταγράφονται οἱ κώδικες, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθη ἡ ἔκδοσις, μετὰ στέμματος αὐτῶν, ἔπονται ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπὸ Μάρκου Μουσούρου παρὰ τῷ Ἄλδφ, καὶ ἐκδίδεται ἐκ νέου ἀπόσπασμα παπύρου περιέχοντος σχόλια εἰς τοὺς Ἀχαρνῆς. Ὁ κ. Wilson, δοκιμώτατος μελετητὴς τῆς χειρογράφου παραδόσεως τοῦ Ἀριστοφάνους, ἐπέτελεσεν ἔργον ἐπίμοχθον μετ' ἐπαινετῆς εὐσυνειδησίας καὶ ἀκριβείας· διὰ τοῦτο δὲ τοῦ εἴμεθα εὐγνώμονες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Διδ. Φ.

\* \*

STAFFAN FOGELMARK, *Chrysaigis IG XII, v, 611*. Scripta Minora Regiae Societatis Humaniorum Litterarum Lundensis, Lund 1974—1975 : 2, σελ. 52.

Πρόκειται περὶ λεπτομεροῦς σπουδῆς τοῦ ἐπιθέτου *χρύσαιγισ*. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἀπαντᾷ τρίς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν : εἰς ἐπίγραμμα IG XII. v. 611 (ἐπιγραφὴν ἐκ Κέας, πιθανώτατα τοῦ α' τετάρτου τοῦ 8ου π.Χ. αἰ.)· εἰς ἄγνωστον ποιητὴν χορικῆς ποιήσεως, POxy. XXXV. 2735, ἀπόσπ. 1,20· καὶ εἰς Βακχυλίδου ἀπόσπ. 15 (Snell). Ὁ συγγρ., κατόπιν λεπτομεροῦς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἐπιθέτου τούτου πρὸς ἄλλα συγγενῆ, ἀποδεικνύει ὅτι ἀποτελεῖ νεολογισμὸν πλασθέντα κατὰ μίμησιν Ὀμηρικῆν, ἐκ συνδυασμοῦ δηλ. τῶν λέξεων *αἰγίδι χρυσεῖη* τῆς Ἰλιάδος (Ω 20—21). Ἡ λέξις, καίτοι μὴ Ὀμηρικῆ, συμφωνεῖ ὅμως πρὸς τὴν Ὀμηρικὴν παράδοσιν τὴν συνδέουσαν τὴν Ἀθηναίων πρὸς τὴν αἰγίδα, προσγράφεται δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἰδίαν θεάν : *Αθε]ναιες χρυσαιγιδ[ε]ος οβριμ[οπ]α[τροες]* (IG XII. v. 611). Τὸ *χρύσαιγισ*, ὡς καὶ τὰ στενωῶς πρὸς αὐτὸ συναπτόμενα ἐπίθετα *κυνάγαιγισ* (Πινδ. Ὀλυμπ. 13. 70 ἐξ.), *μελάνγαιγισ* (εἰς χορικὸν ἄσμα τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θ. τοῦ Αἰσχ., στ. 699) καὶ *π[ε]λέμγαιγισ* (Βακχυλ. 17. 7), ὑποσημαίνει ἅπαξ ἔτι τὴν γνωστὴν τάσιν τῶν λυρικῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαϊότητος νὰ ἀκολουθοῦν μὲν εἰς τὴν γλωσσικὴν χρῆσιν τοῦ ἔπους, ἐν ταυτῷ ὅμως νὰ διακρίνονται ἀπὸ ἐκείνης διὰ τῆς δημιουργίας νέων λέξεων καὶ ἀποδό-